לקוטי תורה

עם ביאורי

הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ

פרשות נצבים-וילך

ד"ה "תקעו בחדש שופר"

לקוטי תורה דרושים לראש השנה, דף נג עמודה ד

תוכן העניינים

ראש השנה - התחדשות לכל השנה 3

תשובה בזמן של שינויים 6

בכל שנה מתחדשת חיות אחרת 7

בריאת העולמות - להפוך את החושך לאור 10

הדין על המשכת החיות לשנה הבאה 14

גילוי המלכות במהלך השנה: על ידי תורה ומצוות 18

בחינת 'מצוות המלך' ובחינת 'טעמי המצוות' 21

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת אחי האהוב ינון פליישמן, שנפל במלחמה

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת

מורנו ורבנו הגדול אשר מימיו אנו שותים

הרב עדין בן אברהם משה אבן ישראל (שטיינזלץ) זצ"ל

להקדשת החוברות לעילוי נשמת יקיריכם התקשרו: 052-886-8823

"תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו, כי חק לישראל הוא משפט לאלוקי יעקב". הנה כל החדשים נקראו "חדשי השנה", מה שאין כן תשרי נקרא 'חדש' סתם, חידוש כללי לכללות העולמות והתהוותם מאין ליש. לפי שבו ראש השנה, שהוא בחינת ראש ומוחין של השנה.
כי הנה בחינת 'עולם שנה נפש' שוה.

ראש השנה - התחדשות לכל השנה

"תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו, כי חק לישראל הוא משפט לאלוקי יעקב" (תהילים פא,ד). **הנה, כל החדשים נקראו: "חדשי השנה"** (שמות יב, ב), כל החדשים שבשנה נקראו "חדשי השנה", **מה שאין כן תשרי,** שיש לו ייחוד בכך שהוא **נקרא 'חדש' סתם,** כמו שכתוב בפסוק שהוזכר לעיל: "תקעו בחודש שופר", שזוהי תקיעת השופר של ראש השנה, שהיא תקיעת שופר בסתם 'חודש', שהוא חודש תשרי.

ומסביר אדמו"ר הזקן את טעם ההבדל: שתשרי הוא **חידוש כללי לכללות העולמות והתהוותם מאין ליש.** כל החודשים נקראים חודשי השנה, והם חידושים או התחדשות של השנה ובתוך השנה. לעומת זאת, חודש תשרי שנקרא סתם 'חודש' הוא נוגע להתחדשות כללית ששייכת בכל הדרגות, בכל העולמות ובכל האופנים. **לפי שבו,** בחודש תשרי, הוא **ראש השנה, שהוא בחינת ראש ומוחין של השנה.** ראש השנה נקרא כך משום שהוא ה-'ראש' של השנה, המוח שלה.

כי הנה, בחינת 'עולם שנה נפש' שוה. באופן כללי מחלקים את העולם לשלושה חלקים, לשלוש דרגות, שהן נקראות 'עולם', 'שנה' ו-'נפש'. בחינת ה-'עולם' היא בחינת המקום, בהיקף הכי גדול של המושג הזה. המקום שאנחנו נמצאים בו, המקום של עולמנו שלנו, הוא מקום במובן מצומצם ומוגדר, משום שהוא מקום מדיד בשיטת מדידה חומרית, שהרי עולמנו הוא עולם חומרי. יש גם עולמות אחרים שאותם לא מודדים בצורה הזו, ואף על פי כן עדיין יש בהם את בחינת ה-'עולם', את בחינת המקום במובן של המבנה והמרחב הכולל שבו מתרחשים דברים.

זאת אומרת שהמבנה הזה יכול להיות מבנה חומרי כמו של העולם שלנו, והוא יכול גם להיות מבנה לא-חומרי, ובכל זאת להיות המערך והמרחב שבו מתרחשים דברים מסוימים. המרחב הזה, שהוא לא חייב להימדד על ידי כך וכך מטרים או כך וכך סנטימטרים – נקרא באופן כללי מאוד 'עולם', שהוא מרחב הדברים שיש ביניהם איזשהו קשר. מעין דוגמא לעניין הם השדות שמדברים עליהם במתמטיקה. השדות הללו הם אינם מטעים שאפשר לנטוע בהם תפוזים, אלא השדה הוא מערך של דברים שכלולים בתוך השדה ושיש להם תכונות מסוימות. באותו אופן, אנחנו אומרים שיש איזשהו 'תחום' מסוים – שזהו בעצם מעגל או מרחב שבו קיימים דברים מסוימים, וזהו בעצם ה-'עולם'.

מעבר לבחינת העולם יש את בחינת השנה, שהיא בחינת הזמן. ניתן לחלק גם

שכמו שיש בנפש ראש ומוחין שבו גילוי כללות החיות וממנו נתפשט ונמשך באברים חיות פרטי לכל אבר לפי מזגו ותכונתו, כך הוא בעולם ושנה: עולם בחינת מקום, ושנה בחינת זמן. שבראש השנה הוא גילוי כללות החיות וממנו נמשך חיות פרטי לכל חודש. כי כל חודש הוא התחדשות החיות מאין ליש, אך בכל חדש הוא התחדשות חיות פרטי, ובראש השנה – התחדשות חיות כללי לכל השנה. (ועיין בפרדס, בערכי הכינויים ערך 'שנה'. כי י"ב ראשי חודשים הם בחינת י"ב בקר, וראש השנה הוא בחינת "והים עליהם מלמעלה". ועיין מה

את הזמן לדרגות שונות, אבל באופן כללי הוא המערך שקובע את הקידמה והאיחור של הדברים. בחינת הנפש היא הדברים שקיימים בתוך כל עולם ועולם. בתוך העולם החומרי שלנו אנחנו הנפשות העליונות ביותר, למרות שבאופן כללי יש בו עוד נפשות אחרות. הכוונה היא שמעבר למציאות שלנו העולם מאוכלס גם בכמות מסוימת של שוורים ותרנגולי הודו, שהם גם כן נפשות שחיות בתוך העולם שלנו, אלא שאנחנו הנפש הגבוהה ביותר, שהיא גם הנפש השלטת בתוך העולם. בעולמות עליונים יותר, למשל בעולם היצירה, יש נפשות אחרות שפועלות – המלאכים, ויש עולמות שבהם השרפים הם אלו שקיימים. זאת אומרת שלכל עולם יש את הנפשות שלו. שלושת הדרגות של עולם, שנה ונפש הן דרגות ששייכות ודומות אחת לשנייה, ומה ששייך בדרגה אחת יהיה שייך גם בדרגה אחרת, אם כי – כמובן – בהבדל המהותי שיש בין דבר לדבר. זאת אומרת שמה שקיים בנפש שייך גם בעולם, ומה ששייך בעולם שייך גם בשנה, כלומר בזמן. מדובר בכל מיני מקומות על כך ש-"האדם הוא עולם קטן" (ראה אבות דרבי נתן נוסח א, פרק לא), כלומר שבתוך האדם יש בהשוואה ובחלוקה מתאימה את הכל – ממדבריות עד למעיינות, וכן שאר דברים שונים. באותו אופן אפשר לומר שכל מה שיש באדם יש בעולם, ויש בו גם כן אותם החלקים והמרכיבים הללו – בכל מקום בצורה שלהם.

בתחומים של זואולוגיה או של ביולוגיה משווה, בודקים מהו החלק שבלשון הטכנית נקרא החלק ה-'הומולוגי' של דבר מסוים: מהו החלק שמקביל לחלק אחר מבחינת המבנה, השימוש או המהות. לדוגמה, לנו יש רגליים ולמפריסי פרסה יש רגליים: הרגליים שלנו והרגליים שלהם הם לא בדיוק אותו הדבר, ובכל זאת יש צדדים שהם משותפים בהם בכמה וכמה אופנים, וכך הלאה בנוגע לאיברים וחיות שונים. הנקודה היא שיש את החלוקה לשלושת המדרגות – 'עולם שנה ונפש', והיא נכונה באופן כללי בכל מיני מקומות, אלא שהיא פושטת צורה ולובשת צורה חדשה, אך היא עדיין שומרת על העניין העקרוני שלה.

וכיצד הדבר בא לידי ביטוי? **שכמו שיש בנפש ראש ומוחין,** בנפש האדם יש ראש, ובראש הזה יש גם מוח, **שבו גילוי כללות החיות וממנו נתפשט ונמשך באברים חיות פרטי לכל אבר לפי מזגו ותכונתו.** אף על פי שיש לנו מבנה כללי של חיים והחיות שלנו נמצאת בכל מקום,

הרי שעדיין יש לנו מרכז אחד של חיים ושל תודעה, שהוא שוכן במוח שבראש. החיות נובעת מהמוח ומתפשטת לכל האיברים, כך שכל אבר מקבל מן המוח שבראש כמות ואיכות מסוימת של חיות ששייכת לאיבר הזה. כח החיות שיש ביד וכח החיות שיש בלשון אינם דומים זה לזה, אבל כולם באים ומגיעים ממקור אחד, שממנו נובעת החיות ומתפרטת ומתחלקת לחלקי הגוף השונים.

באותו אופן שהמוח הוא מקור החיות של כל הגוף, **כך הוא בעולם ושנה: עולם בחינת מקום, ושנה בחינת זמן.** כשם שבתוך הנפש – שבמקרה הזה מדובר על הנפש שלנו, שאותה אנחנו אמורים להכיר באיזשהו אופן – בתוך הנפשות שקיימות בתוך העולם יש ראש, רגליים ושאר איברים, כך גם בתוך הדרגות של עולם ושנה, כלומר של מקום וזמן יש גם כן חלקים מקבילים: יש חלק שמקביל לראש, ויש חלק שמקביל לזנב.

שבראש השנה הוא גילוי כללות החיות. כאן לא מדובר על ראש השנה במובן של התחלת השנה, אלא במובן שהוא הראש של השנה. כמו שיש לאדם ראש, שהוא נקודת המוקד של החיים שלו וממנו החיים מתפשטים הלאה, כך גם יש בשנה – כלומר בזמן –ראש. כאמור, והראש של השנה הוא ראש השנה ולכן זהו שמו, זאת אומרת שראש השנה הוא מרכז החיים של השנה, וממנו החיים זורמים לכל השנה כולה.

וממנו נמשך חיות פרטי לכל חודש. מראש השנה נמשכת חיות פרטית אל כל חודש וחודש. כמו שיש חיות פרטית שנמשכת מן המוח אל היד ומן היד אל האצבעות, באותו אופן יש חיות פרטית שנמשכת מראש השנה – שהוא מקור החיות ומרכז החיים של השנה – אל כל חודש וחודש.

כי כל חודש הוא התחדשות החיות מאין ליש. כל חודש הוא התחדשות, כלומר יש הוויה חדשה בכל חודש כיוון שנוצרים בו חיים חדשים. יש גם יצירה יותר פרטית של התחדשות שהיא ההתחדשות שיש בכל שבוע, ובאותו אופן יש גם התחדשות כזו בכל יום. ההתחדשויות הללו נובעות ונוצרות באותו אופן: יש כללות, ויש פרטים ופרטי פרטים. באותו אופן, גם ההתחדשות והחיות של השנה מגיעים מראש השנה ומשם מתפרטים הלאה לחודשים ולחלקים קטנים יותר.

אך, בכל חדש הוא התחדשות חיות פרטי, של החודש הזה, **ובראש השנה – התחדשות חיות כללי לכל השנה.** 'ראש חודש' הוא הראש של החודש, ואילו 'ראש השנה' הוא הראש של השנה. כפי שכבר אמרתי, אדמו"ר הזקן לא מדבר כאן על ראש השנה במובן של "מראשית השנה" (דברים יא, יב), של תחילת השנה, אלא על ראש השנה במובן של הראש של השנה, שממנו נובעת ההתחדשות הכוללת של כל השנה.

(ומעירים כאן על העניין: **ועיין בפרדס, בערכי הכינויים ערך 'שנה'.** בסוף ספר הפרדס יש מילון קבלי שעוסק במשמעויות של מילים שונות, ושם הוא אומר: **כי י"ב ראשי חודשים הם בחינת י"ב בקר, וראש השנה הוא בחינת "והים עליהם מלמעלה"** (מלכים א ז, כה), **ועיין מה שנתבאר מזה בד"ה "מי מנה עפר**

שנתבאר מזה בד"ה "מי מנה עפר יעקב". ולכן הוא זמן התשובה, כי התשובה נמשלה לים, כמו שכתוב ברבות באיכה על פסוק "סכותה באף": "ונמשלה התשובה לים", ובפרשת ואתחנן דף רפט ב).
ובכל שנה מתחדש חיות כללי אחר.

יעקב". במקדש שלמה, היה את ה-'ים של שלמה', שהוא בעצם היה מאגר המים הפנימי שבתוך המקדש, והוא היה עומד על שתיים עשרה דמויות של בקר עשויות נחושת. כל המבנה הזה היה מבנה ענק של נחושת שבנוי על שניים עשר בקר, ומעליהם נמצא ה-'ים', שהוא מעין חצי כדור שהייתה בו כמות גדולה של מים. ההקבלה שנעשית היא כאן היא ששנים עשר הבקר הם שנים עשר החודשים, והים שנמצא מעליהם הוא ראש השנה, כיוון ששמשם המים יוצאים ומתפרטים לכל הפרטים.

תשובה בזמן של שינויים

ולכן ראש השנה והימים של ראשית השנה **הוא זמן התשובה, כי התשובה נמשלה לים, כמו שכתוב ברבות,** במדרש רבה **באיכה על פסוק "סכותה באף"** (איכה ג, מג): **"ונמשלה התשובה לים", ובפרשת ואתחנן דף רפט ב).** כאן אדמו"ר הזקן לא נכנס לתוך כל העניין של התשובה, אלא רק באות הבאה. אבל כאן מדובר על הקשר והיחס אל הים. הנקודה כאן היא שכאשר יש שינוי, כאשר יש התחדשות, כשדברים מקבלים צורה חדשה – זהו הזמן לתשובה.

הקושי המהותי והגדול של עשיית תשובה בכל זמן וזמן הוא שבעצם אין זמן קבוע לתשובה. שום אדם לא צריך לחכות דווקא לעשרת ימי תשובה; אדם יכול לעשות תשובה באותו אופן גם בכ"ט בטבת, ואין שום מעצור שיעצור אותו מלעשות זאת. אלא שיש מרוץ של הזמן שמקביל גם למרוץ החיים שלנו, והוא כזה שהוא מעכב את התשובה. שוב, לא משום שביום הזה אסור לעשות תשובה, אלא משום שכל תשובה היא למעשה איזשהו שינוי מהות – לפעמים שינוי מהות דרסטי ובולט לעין, ולפעמים שינוי קטן יותר, אבל סוף כל סוף זהו שינוי, וזה מאוד קשה לעשות שינוי בזמן שאני נמצא במרוץ של סיבתיות. אני נמצא בתוך מרוץ מסוים שבו האתמול יוצר את היום, והימים נמשכים אחד אחרי השני. לכן, לעשות תשובה בתוך המעגל הזה של החיים, זה דבר מסובך: אני כל הזמן רץ, אינני יכול לפנות; אני נמצא בסוג של אינרציה שלא גורמת לי בהכרח לעמוד במקום אבל היא גורמת לי להמשיך לנוע באותו הכיוון, באותו האופן, באותה הקביעות.

כשיש שינוי והתחדשות פירושו של דברים שהדברים נוצרים מחדש. יש מעגל מסוים של החיים, ועכשיו כשהדברים נוצרים מחדש אני יכול לעשות שינוי. במובן מסוים אני נעצר, והכל מתחיל מחדש; וכשאני מתחיל מחדש יש לי אפשרות לעשות שינוי בתוך מה שהיה. זה בעצם חלק מהעניין של ראש השנה, שהוא זמן של 'התחדשות השנה': שם

הזמן לא רק מתחדש להיות כפי שהוא היה, אלא אפשר להתחדש ולהיות באופן אחר.

הנביא אומר על הכהן הגדול שהוא "לבוש בגדים צואים" (זכריה ג, ג), בבגדים מלוכלכים. יש זמנים בהם אני הולך עם הבגדים המלוכלכים הללו, ולא תמיד אני יכול לעצור באמצע, להתפשט ולהתלבש מחדש. יכול להגיע זמן שבו אני מחליף בגדים, וכשאני מחליף בגדים אני לא חייב לחזור וללבוש את הבגדים שלבשתי קודם או בגדים שדומים להם. אמנם יש אנשים שכאשר הם מתחדשים הם מחליפים בגדים צואים מסוג א' בבגדים צואים מסוג ב', אבל אני יכול שכשאני מתחדש ומחליף בגדים אני משנה לגמרי את הבגדים שלי, כיוון שזוהי ההזדמנות לעשות משהו.

אגב, זה מעין אותם הדברים שהרמב"ם כותב בהלכות תשובה, כאשר הוא מנסה להסביר פחות או יותר את אותם הדברים בצורה רציונלית. הרמב"ם מדבר על כך שלפעמים התשובה נעשית על ידי שינוי השם או על ידי שינוי המקום (הלכות תשובה ב, ד). שינוי שם ושינוי מקום הם אותו הדבר: אני עובר למקום אחר, וכשאני עובר למקום אחר אני יכול במידה מסוימת לשנות את הנוסח שלי; כשאני משנה את מקום המגורים שלי אני יכול לשנות יחד עם זה גם דברים אחרים. באותו אופן, כשאדם משנה את שמו הוא כביכול יוצר אדם חדש עם שם חדש; ובגלל שיש לו שם חדש הוא יכול לעשות עכשיו גם שינויים נוספים.

לא כל אדם עושה את זה – לא בשינוי מקום, לא בשינוי השם, ולא בשינויים אחרים, אבל ההזדמנות היא דווקא בנקודה הזו. כשיש איזו חלוקה בין מצב למצב – זהו זמן שאפשר לעשות בו איזושהי תפנית בכיוון זה או בכיוון אחר. בין השאר, גם כשאנשים מתחתנים יש להם מין הזדמנות כזו של 'שנה חדשה'. אותו אדם שמתחתן הוא בעצם עובר איזושהי נקודה של התחדשות, וממילא הוא יכול ליצור ממנה גם נקודה של שינוי. לפעמים לא קורה שום דבר, בין אם מפני שאדם לא רוצה בין אם מפני שהוא לא שם לבו לזה, אבל ניתנת לו ההזדמנות – משום שיש מעבר, יש איזושהי התחדשות, ואפשר להשתמש בהזדמנות הזו בה גם לדברים אחרים, כולל בשביל לעשות תשובה. זה לא מחייב את האנשים, אלא זה נותן את האפשרות לעשות זאת.

בכל שנה מתחדשת חיות אחרת

ובכל שנה, מתחדש חיות כללי אחר. כל שנה היא שנה אחרת; בכל שנה מתחדשת חיות כללית, אבל החיות הכללית של כל שנה היא חיות אחרת. זאת אומרת שהיו את החיים של השנה שעברה, ועכשיו יש את החיים של השנה הבאה. אולי השנה הבאה רצופה לשנה הקודמת, אבל היא חיות חדשה, והחיות החדשה הזו היא סוג אחר של חיים. צורה אחרת של העניין באה לידי ביטוי בדבר שקשור לחשבון נפש: כל שנה, באשר יש לה ראש ושינוי וחידוש של החיות, הרי שנוצרת לה חיות מסוימת עם אופי מסוים, שהאופי הזה הוא לא רק הסנטימטר הבא של החיים

וחידוש זה הוא להיות גילוי מלכותו יתברך בחינת ממלא כל עלמין אפילו בעולמות עליונים. אך הנה גילוי זה תלוי במעשה התחתונים, ועל זה נאמר: "תקעו בחדש שופר" כו'.

שדומה בדיוק לקודמו, אלא זו חיות חדשה.

אגב, הדבר הזה נכון גם מהצד של המדעים המדויקים: לא ייתכן ששני דברים יהיו שווים לגמרי; אפילו עצם זה שהם אינם נמצאים באותו מקום יוצא שינוי מסוים. אולי הם נמצאים בתוך מערכת קואורדינטות אחת, אבל כל אחד מהם שונה מחברו. באותו אופן לכל שנה יש לא רק מספר אלא גם שם משלה, והשם הזה שייך למהות המיוחדת של השנה. השנה הנוכחית והשנה הבאה יכולות להיות אולי כמו שתי אחיות: יש אחיות שהן דומות אחת לשנייה, יש אחיות שהן זהות אחת לשנייה ויש אחיות שהן בכלל לא דומות זו לזו. זאת אומרת שזה נכון שיש קשר בין שנה לחברתה, ועדיין – כל שנה היא מהות אחרת.

כמו שהדבר הזה נכון לגבי החלוקות הגדולות של שנים, הוא נכון גם בחלוקות קטנות יותר, אם כי בצורה פחות דרסטית. זאת אומרת שלכל פרק זמן יש דמות משלו; אמנם פרקי הזמן הללו יכולים להיות דומים מצד מסוים אחד לשני, אבל הם אינדיבידואלים. כשם שאנשים בנויים באופן כללי באותה התבנית של שתי עיניים ואף שנמצא ביניהן, הרי שעדיין כל אחד הוא אינדיבידואל העומד לעצמו. זה נכון שיש תבניות כלליות של בני אדם, שאולי זרים יכולים לחשוב שהם בעצם כולן אותו הדבר – ובאמת יש צד כזה – אלא שלמרות זאת יש גם פרטים קטנים יותר ומשמעותיים שמעניקים מהות לכל אדם, ובאותו אופן – גם לכל פרק זמן או לכל שנה.

לנקודה הזו יש גם השלכות לגבי שימוש או בזבוז זמן. למעשה, כשאני מבזבז זמן מסוים אני לא מבזבז רק יחידה סתמית, אלא אני מבזבז או מנצל יחידה שיש לה שם. העניין הוא שאני מתייחס ליחידה שיש לה שם, במובן זה שיש לה מהות ייחודית; זהו פרק זמן אינדיבידואלי, ובאותו אופן היום הזה הוא יום מיוחד. היום הזה היה היום ולא יהיה בדיוק כדוגמתו שוב לעולם. מכיוון שהיום הזה הוא יום מיוחד ויחידי, הרי שאם הרגתי ובזבזתי אותו יוצא שלא רק הרגתי כך וכך ימים מימי חיי, אלא זה כביכול כמו להרוג אדם: זה לא הורג רק פריט אחד מתוך ערימה של פריטים, אלא כאשר פרט אחד הולך לאיבוד – אז איבדתי את האופי ואת המהות המיוחדת שהייתה לו. כך גם כאשר אני מבזבז את הזמן אני לא מבזבז 'סתם' זמן, אלא אני מבזבז זמן עם מהות ייחודית שלא תחזור על עצמה.

לכן, כפי שידובר בהמשך, הבעיה של התשובה היא איננה רק להחזיר איזשהו יום שהלך לאיבוד – שגם זו משימה קשה; אלא השאלה היא איך אני מחזיר את יום האתמול? ואת שלשום? איך אני מחזיר

את הדמות המיוחדת של כל יום ויום? מהצד הזה, אני חושב שהעניין של 'לחיות את הרגע' קשור באינדיבידואליות של הרגע: גם לרגע הזה יש שם, וגם הרגע הזה הוא יחידאי, חד פעמי, והוא לא יחזור בדמותו כצלמו בזמן אחר.

הדברים הללו כמובן נוגעים למה שדובר לפני כן בנוגע לחלוקה של עולם שנה ונפש, והם נוגעים גם לתפיסת הזמן. תפיסה כזו של זמן גורמת לכך שחלוקת הזמן מפסיקה להיות חלוקה סתמית של משהו שזז בשעון, והיא נעשית חלוקה מאוד ערכית. בחלוקה הערכית הזו יכול להיות רגע שהוא לא כל כך חשוב, ויש רגע אחר שהוא יותר חשוב. יש רגע שאם אני קוטע אותו אז אני בעצם קוטע אצבע – ומכיוון שזו אצבע מיוחדת היא לא דומה לאצבע השנייה אלא היא עומדת לעצמה, ואם קטעתי אותה – אין לה תיקון. מצד שני, אם אני מקשט אותה אז יש לה קישוט אישי ואינדיבידואלי.

לכל שנה, באשר היא התחדשות כוללת, יש דמות מסוימת. יכול להיות שהיא נראית דומה לשנה שעברה, אבל בכל זאת זו שנה חדשה – לא משום שהיא מספר סידורי כזה וכזה, אלא משום שיש לה אופי משלה. האופי הזה הוא הדמות של השנה הזו, והוא לא נוגע רק למאורעות של השנה ולמה שמתרחש בה, אלא למהות שלה. יש שנה שמחה ויש שנה עצובה, יש שנה קודרת ויש שנה עליזה; יש שנה של התרחשויות גדולות ויש שנה שקורים בה רק דברים קטנים. הנקודה היא שכמו שההבדל הזה קיים בין בני אדם, במובן זה שיש אנשים גדולים וקטנים, שמנים ורזים וכיוצא בזה, כך לכל שנה יש מהות מסוימת שיכולה להיות דומה לשנה שעברה, אבל היא בוודאי לא תהיה זהה לה.

לענייננו, בראש השנה יש חידוש אישי של שנה חדשה, של חיים חדשים הם בעצם דמות חדשה – שיכולה להיות דומה או שונה מהדמויות של שנים אחרות. **וחידוש זה הוא להיות גילוי מלכותו יתברך בחינת ממלא כל עלמין אפילו בעולמות עליונים.** המלכות האלוקית מתגלה בתוך כל העולמות, בבחינת ההתגלות הפנימית שלה שממלאת את כל המציאות. בכל שנה יש אופן אחר של גילוי של ההתגלות הזו, כלומר הקב"ה מתגלה לעולם בכל שנה בלבושים אחרים, במופעים אחרים. **אך הנה גילוי זה תלוי במעשה התחתונים.** אף על פי שאומרים שיש גילוי, הגילוי הזה לא בא רק מצד אחד אלא הוא קשור בצד השני גם במעשים ובחוויות שלנו, ומהצד הזה אנחנו יכולים לגרום לשינוי בשנה שתהיה. **ועל זה נאמר: "תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו" כו'** (תהילים פא, ד). תקיעת השופר היא לא רק חלק מתהליך ההתחדשות, אלא חלק מקביעה של אופן ודרך ההתגלות שיש לשנה המסוימת הזו. כל שנה היא דבר בפני עצמו, ולכן למשל שנה שמתחילה בשבת – שאז לא תוקעים בשופר בראש השנה – היא שנה אחרת מאשר שנה שבא תוקעים פעמיים בשופר, והיא דורשת התייחסות אחרת מאשר שנה אחרת. באותו אופן, לכל שנה ושנה יש את האופי והמהות שלה שנקבעים בתקיעת השופר.

וביאור ענין שופר וגם ענין עשרת ימי תשובה, שאמרו רבותינו ז"ל על פסוק "דרשו ה' בהמצאו": "אלו עשרת ימי תשובה", ולמה הימים האלו הם דוקא ימי תשובה.

הנה "מלכותך מלכות כל עולמים" כתיב, פירוש "עולמים": לשון העלם, שקודם התהוות העולמות היה הוא ושמו בלבד, וכדי שיתהוו העולמות מאין ליש צמצם והעלים אור שפע אין סוף ברוך הוא, שלא יהיה רק גילוי מלכותו יתברך (ועיין מה שנתבאר בביאור על פסוק "מנורת הזהב"). שמגילוי מלכותו יתברך לבד הוא שחיים וקיימים כל העולמות, עליונים ותחתונים. והנה צמצום זה אינו אלא לגבי העולמות, אבל לגבי הקב"ה אין שום שינוי חס ושלום, וכמו שכתוב: "גם חשך לא יחשיך", ו-"אתה הוא ראשון" וכו', דכולא קמיה כלא חשיב, ונקרא: "המלך המרומם לבדו מאז", פירוש: שהוא בבחינת 'לבדו' כמאז וקודם שנברא העולם. ומה שנמשך גילוי מדת מלכותו יתברך הוא כמו שכתוב: "הוי"ה מלך גאות לבש" כו', שנתלבש בלבוש גיאות להיות "מלך שמו נקרא". שכך עלה ברצונו יתברך להעלים ולהסתיר אור ושפע אין סוף ברוך הוא בכדי שיתהוו עולמות בירידות והשתלשלות המדרגה, עד שיהיה עולם הזה השפל הגשמי,

בריאת העולמות - להפוך את החושך לאור

וביאור ענין שופר, וגם ענין עשרת ימי תשובה. שאמרו רבותינו ז"ל על פסוק "דרשו ה' בהמצאו" (ישעיה נה ו): **"אלו עשרת ימי תשובה"** (ראה ראש השנה יח.), שבימים הללו הקב"ה יותר מצוי. **ולמה הימים האלו הם דוקא ימי תשובה?** אחרי שהוסבר מהו ראש השנה, במובן של 'ה-חודש', של זמן ההתחדשות, הוא עובר להסביר את העניין של תקיעת השופר ועשרת ימי תשובה. כאמור, ראש השנה הוא הראש של השנה, ולכן כמו שאם מישהו מקבל מכה בראש אז זה ניכר על כל ההוויה שלו, כך אם ראש השנה הוא מוכה וחבול כך יהיו בעיות גם לאורך כל השנה כולה. במובן הזה, כפי שהוסבר, ראש השנה הוא לא סתם יום אלא הוא יום שיש בו משמעות וייחוד בתוך השנה כולה.

הנה "מלכותך מלכות כל עולמים" כתיב (תהילים קמה, יג), **פירוש "עולמים":** הפירוש של 'עולמים' והעניין שלהם הוא שהם **לשון העלם.** מדוע? **שקודם התהוות העולמות היה הוא ושמו בלבד, וכדי שיתהוו העולמות מאין ליש צמצם והעלים אור שפע אין סוף ברוך הוא, שלא יהיה רק גילוי מלכותו יתברך (ועיין מה שנתבאר בביאור על פסוק "מנורת הזהב").** הקב"ה מסתיר את אורו, והוא למעשה אומר: העולם הוא תוצאה של הֶעְלֵם, של שורה של הַעֲלָמוֹת – וזה עניינו של העולם. כל עולם הוא סוג אחר של הֶעְלֵם, אלא שיש הֶעְלֵם יותר קטן ויש יותר גדול.

בכל אופן, ההעלם הראשון הוא שמה שמתגלה בכל העולמות מכל האור העליון

הוא רק מידת המלכות: **שמגילוי** מידת **מלכותו יתברך לבד הוא שחיים וקיימים כל העולמות, עליונים ותחתונים.** יצירת העולם היא יצירה של שורה של הַעֲלָמוֹת שבהן מה שמתגלה הוא המלכות האלוקית, וכל שאר הדברים אינם מתגלים אלא דרכה. משום שזהו עניינו של 'עולם', ומשום ש- "מלכותך מלכות כל עולמים", הרי שיש עולמות לאין מספר ובכל עולם ועולם יש סוג אחר של העלם. הדרגות שהעולמות מחלוקים לפיהם הן בעצם דרגות של העלם: יש עולמות שבהם ההעלם הוא גדול יותר ויש עולמות שבהם ההעלם הוא קטן יותר. באופן כללי, מציאותו של עולם כעולם נובעת מהסתר הפנים, מהסתר הגילוי.

אמנם, **והנה צמצום זה אינו אלא לגבי העולמות, אבל לגבי הקב"ה אין שום שינוי חס ושלום.** זה נכון שיש העלם, אלא שההעלם הזה הוא לגבי אלו שחיים בתוך העולם, שהרי בשבילם יש עולם;

אבל בשביל הקב"ה אין העלם וצמצום, אין שום שינוי כלל. **וכמו שכתוב: "גם חשך לא יחשיך** ממך... כחשכה כאורה" (תהילים קלט, יב), **ו-"אתה הוא ראשון ואתה הוא אחרון" וכו', דכולא קמיה כלא חשיב.** אם כן, כל ההעלמות והצמצומים הללו הם משמעותיים רק לגבי יצורי העולמות, אבל לא בשביל הקב"ה.

דימוי שאפשר לתת לעניין הוא של אדם שחושב בקול רם, ואז אפשר לשמוע מה הוא חושב. נניח שבאמצע הוא מפסיק לדבר, ואז יוצא שבשביל השומע נוצר חלל פנוי, אבל האיש החושב ממשיך לחשוב כמו שהוא חשב לפני כן, ומבחינתו בעצם אין שום הבדל. הדיבור או הגילוי הוא משמעותי רק לגבי אחרים, אבל לגבי האדם עצמו אין שום הבדל: המחשבה הייתה קיימת גם לפני הדיבור, גם במהלך הדיבור וגם לאחר הדיבור – אלא שכעת המחשבה הזו נעלמת מאוזני האחרים. הנוקדה היא שההעלם הוא איננו הפסק אמיתי, אלא הוא רק הפסקת ההתגלות לגבי העולמות. ההפסק הזה הוא הז שיוצר את מהותם של העולמות.

ונקרא: "המלך המרומם לבדו מאז", פירוש: שהוא בבחינת 'לבדו' כמאז וקודם שנברא העולם. מבחינתו של הקב"ה מציאותם של העולמות היא חסרת משמעות, זהרי הקב"ה נמצא לבדו. מעין זה גם כתוב ש-"אתה הוא עד שלא נברא העולם ואתה הוא משנברא העולם" (תנא דבי אליהו רבה, כא), כלומר שמבחינת הקב"ה העולמות הם אינם הוויה אמיתית בעלת קיום מחוצה לו. ומכיוון שכך – הוא "המרומם לבדו מאז", כלומר שמאז קדם קדומים הקב"ה לא רק מרומם הוא הוא נמצא 'לבדו'; ובאותו אופן, גם לאחר בריאת העולם הקב"ה נמצא 'לבדו', משום שכל המציאויות האחרות אינן נחשבות לגביו.

ומה שנמשך גילוי מדת מלכותו יתברך, הוא כמו שכתוב: "הוי"ה מלך גאות לבש" כו' (תהילים צג, א), **שנתלבש בלבוש גיאות להיות "מלך שמו נקרא", שכך עלה ברצונו יתברך להעלים ולהסתיר אור ושפע אין סוף ברוך הוא בכדי שיתהוו עולמות בירידות והשתלשלות המדרגה, עד שיהיה עולם הזה השפל הגשמי,** ומצד מסוים העולם הזה השפל והגשמי הוא

שבו נעשה משכן האדם כדי לאהפכא חשוכא לנהורא, ויהיה יתרון האור הבא מן החשך (עיין בסוף פרשת תצוה קפז סוף עמוד א, ועיין מה שנתבאר סוף ד"ה "וידעת היום"). ומהו תכלית היתרון הזה של האור שמתוך החשך? כך הוא רצון העליון ברוך הוא, למעלה מבחינת חכמה והשגה, ונקרא בזוהר: "בריש הורמנותא דמלכא" כו'.

והנה, תחילת בריאת העולמות היה כשעלה ברצונו מעצמו בחסד חנם, כמו שכתוב: "כי אמרתי עולם חסד יבנה", אבל מאז והלאה הנה המשכת רצון זה תלוי במעשה התחתונים.

תכלית בריאת כל העולמות, משום שהוא הנקודה הקיצונית של כל העולמות.

אנחנו לא מכירים עולם יותר נמוך משלנו משום שלא קיים עולם כזה – העולם הנמוך ביותר הוא שלנו. זה נכון שבתוך העולם שלנו יש כל מיני גוונים, אבל אנחנו העולם הנמוך ביותר – והוא המטרה. יש בעצם שורה ארוכה של צמצומים, צמצום אחר צמצום, כדי להגיע לצמצום הגדול ביותר. זה כמו שעושים ניסיונות להגיע לאפס המוחלט: הולכים דרגה אחר דרגה – מגיעים לדרגה אחת של קור, ממנה לדרגה אחרת וכך הלאה, עד שמגיעים למקום שבו כמעט אין שום תנועה, אין שום מהות; אם זה היה דבר בלי שום מהות בכלל אז הוא לא היה קיים, אבל אנחנו נמצאים הכי קרוב שאפשר לאפס המוחלט.

שבעולם הגשמי והשפל הזה, בו נעשה משכן האדם. בתוך המקום הזה "עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי" (ישעיה מה, יב), וכפי שהוסבר כעת: העולם הזה הוא התכלית של כל הבריאה **כדי לאהפכא חשוכא לנהורא, ויהיה יתרון האור הבא מן החשך (עיין בסוף פרשת תצוה קפז סוף עמוד א, ועיין מה שנתבאר סוף ד"ה "וידעת היום").** אנחנו בעצם נולדים וחיים בתוך העולם החשוך ביותר שבגדר האפשר, והתפקיד שלנו הוא להפוך את החושך לאור, וזוהי המטרה של קיום העולם. אנחנו נמצאים על הקצה האחרון שבו יש הכי הרבה חושך, כדי שיהיה אפשר להפוך הכי הרבה חושך לאור.

מצד מסוים, אפילו הגיהנום הוא אולי עולם יותר מאיר מאשר העולם הזה, מפני שבגיהנום יש לפחות בהירות. העולם שלנו הוא כל כך חשוך עד כדי כך שבעיות היסוד של טוב ורע לא תמיד ברורות בו. לעומת זאת בגיהנום אני לפחות יודע יפה מה לא בסדר ודואגים לי כך שאתקן את מה שלא היה בסדר, ומהבחינה הזו הגיהנום הוא חלק מעולם הרבה יותר בהיר מהעולם שלנו. העולם שלנו הוא עולם הרבה יותר חשוך וממילא הרבה יותר מטושטש, ומכיוון שכל המציאויות מעורבות בתוך העולם הזה הוא נחשב לעולם נמוך יותר.

הקב"ה ברא את העולם כך ש-"נעו מעגלותיה לא תדע" (משלי ה, ו), משום שבעולם שלנו בתוספת לחשיכה יש גם בלבול. החשכה גורמת לחוסר בהירות, במובן זה שאמנם יש לי עיניים שמסוגלות לראות כל מיני דברים בעולם הזה, אבל הן לא מסוגלות לראות את הקב"ה.

כאמור, מעבר לחשכה יש גם בלבול – במובן זה שבעולם שלנו הטוב והרע מעורבים זה בזה, וכל התערובת הזו מסבכת מאוד את העולם.

ומהו תכלית היתרון הזה של האור שמתוך החשך? כך הוא רצון העליון ברוך הוא, למעלה מבחינת חכמה והשגה. ונקרא בזוהר: "בריש הורמנותא דמלכא" כו' (זוהר ח"א טו, ב), בראשית השלטון של המלך, ששם נוצרת המציאות של בריאת העולם. אמנם כל העולמות הם בעצם מבנים גדולים לאין שיעור, אלא שלמעשה הם משמשים כפיגומים לטובת התכלית של כל העולמות. כל העולמות הם בעצם מבנים שנועדו רק כדי לבנות עליהם עוד מבנה – את העולם הזה, שהוא הנקודה המרכזית של כל הבריאה. כל מה שיש מסביב לעולם הזה, למרות שהוא הרבה יותר גדול – בעצם רק נועד בכדי להגיע למטרה הזו. יש כל מיני דברים שבונים – למשל טלסקופים, שדורשים שיבנו עבורם מבנים אדירים. לפעמים מדובר במבנים על גבי מבנים, ומה שיש שם בסופו של דבר זו רק איזו מראה קעורה אחת, ובעצם כל המבנים הללו נועדו להחזיק את הכלי שהוא המטרה של כל הסטרוקטורה – למרות שהוא הרבה יותר קטן מכל המבנה. אמנם המבנה נראה גדול מאוד, אבל הוא בעצם עשוי רק בשביל מטרה כמעט נקודתית.

אם כן, כל מערכת העולמות נועדה לאפשר את הקיום של העולם הזה, שהוא עולם שעומד על הגבול האחרון שבין היש לאין. זהו העולם שבו אפשר להפוך את החושך לאור, וזוהי בעצם גם מטרתו של העולם הזה. העולם בעצם צריך לעשות רק דבר קטן: "להפוך חושך לאור ומר למתוק" (ראה זוהר ח"א ד, א): האדם מקבל לידיו עולם חשוך לגמרי והוא צריך לעשות בו שינויים, ומפני שהוא מצוי בקצה הוא מחזיק בידו את הכוחות לעשות את השינויים הללו ממהות למהות. אלא שאחת הבעיות היא שאמנם אנחנו מחזיקים את האפשרות, אנחנו יכולים לשנות ממהות למהות, אבל אנחנו לא מוכרחים לעשות זאת. בנקודה הזו מצויה הבחירה שלנו, היא זו שמניעה את כל המהלך כולו, והיא זו שגורמת לו להיות או לא להיות.

והנה, תחילת בריאת העולמות היה כשעלה ברצונו מעצמו בחסד חנם, כמו שכתוב: "כי אמרתי עולם חסד יבנה" (תהילים פט, ג), **אבל מאז והלאה הנה המשכת רצון זה תלוי במעשה התחתונים.** הקב"ה ברא את העולם, ובעצם זה מעשה שבא ממנו ומרצונו. אלא שמאז שיש עולם שיש בתוכו יצורים בעלי דעה ובחירה, המשך קיומו של העולם תלוי בהם. אם כל היצורים הללו יעשו שביתה והם לא יעשו מה שהם צריכים לעשות, לא תהיה יותר משמעות לקיום של העולם.

דימוי מסוים לעניין הוא יצירת מנגנון או כלי שלתוכו אפשר להכניס חיידקים שמפרקים חלבונים. שמים בתוכו את החיידקים ומחכים שהם יעשו את העבודה שלהם; ואז אם הם לא עושים את העבודה שלהם – מאיזושהי סיבה – אז לוקחים את המבחנה הזו וזורקים אותה. זה נכון שלא החיידקים הם אלו

והנה, עיקר זמן המשכת הרצון זה הוא בראש השנה, שבו התחדשות החיות כללי של שנה הבאה. והמשכת החיות כללי של שנה שעברה הוא בבחינת הסתלקות בתחלת ליל ראש השנה. ולכן ראש השנה הוא יום הדין, שבו דנין את האדם על מעשיו שעברו בשנה שעברה. כי להיות עוד התחדשות החיות כללי של שנה זו, יש על זה כמה קטרוגים על האדם אם ראוי הוא לכך להיות נמשך על ידו רצון העליון ברוך הוא בגילוי מלכותו יתברך. מפני כמה פריקת עול, שיש שאינם מקבלים עליהם תמיד עול מלכות שמים באהבה וברצון כי אם לפרקים ועתים מזומנים, שזוכר את מלך מלכי המלכים הקב"ה, מה שאין כן כל היום פונה למחשבתו, כל אחד ואחד לפום מאי דידע בנפשיה. ובפרט מי שאינו נזהר הן ב-'סור מרע' והן ב-'ועשה טוב', כל אחד ואחד לפי מדרגתו. שאי אפשר להיות המשכת רצון העליון ברוך הוא לגילוי מלכותו יתברך כשיש חס ושלום פריקת עול מלכות שמים למטה, מאחר שאין מקבלים עליהם עול מלכותו יתברך ברצון

שזרקו את המבחנה, אבל מכיוון שהם לא עובדים כבר אין משמעות לכל העניין, כל הניסוי הוא דבר שלא הלך – ולכן צריך למחוק אותו. מצד מסוים, באותו אופן התפקיד שלנו הוא להפוך את החושך לאור, וככל שאנחנו עושים את זה יותר כך הסיפור של העולם הזה יכול להמשיך להתקיים ולהתקדם.

הדין על המשכת החיות לשנה הבאה

והנה, עיקר זמן המשכת הרצון זה הוא בראש השנה, שבו התחדשות החיות כללי של שנה הבאה. בראש השנה נוצרים חיים חדשים; זהו לא רק תאריך שבו מקבלים הארכה של הזמן הקודם, אלא זו יצירה של זמן חדש, של עולם מסוג חדש. בכל שנה ושנה יש איזה סוג של קו סיכום שבו מסתיים המאזן של השנה הקודמת, ואם המאזן של השנה שעברה וההתחלה של השנה הזו הם לא משביעי רצון אז מתברר שכל מה שיש כאן הוא מפעל כושל, ולכן אין טעם להמשיך לקיים אותו אלא צריך לפרק אותו. זאת אומרת שנקודת הזמן שבה נוצר העולם החדש היא נקודת הכרעה, שבה נשאלת השאלה: האם אנחנו מקבלים עוד שנה או לא? את השנה שעברה כבר קיבלנו – בין אם זו הייתה שנה טובה או רעה, שנה נוחה יותר או פחות; אבל השאלה עכשיו היא על השנה הבאה, על החיות החדשה שהיא מביאה איתה – והיא דורשת הצדקה.

והמשכת החיות כללי של שנה שעברה הוא בבחינת הסתלקות בתחלת ליל ראש השנה. בתחילת ליל ראש השנה בעצם השנה הקודמת נגמרה, קצבת החיים של השנה הקודמת מסתיימת. האופי, המהות והעניין של השנה הזו, שהייתה יחידה לעצמה נגמרים, ועכשיו צריכה להתחיל שנה חדשה.

ולכן ראש השנה הוא יום הדין, שבו דנין את האדם על מעשיו שעברו בשנה שעברה. יום הדין הוא בעצם יום של מאזן. אין כאן עניין שחייבים לעשות יום דין, אלא ההגדרה של ראש השנה כיום דין נובעת מכך שאמורה להגיע כעת חיות

חדשה, שהרי כדי שתבוא חיות חדשה צריך לעשות עכשיו סיכום של מה שהיה ולהבין האם יכולה להיות התחלה של השנה הבאה.

כי להיות עוד התחדשות החיות כללי של שנה זו, יש על זה כמה קטרוגים על האדם אם ראוי הוא לכך, להיות נמשך על ידו רצון העליון ברוך הוא בגילוי מלכותו יתברך. כשנגמרת השנה יש דיון פרטי לגבי כל אדם, בנוסף לכך יש גם דיון כללי על כל העולם, וכמו שאומרים בתפילה: "ועל המדינות בו יאמר". כשיש דיון על כל אדם עושים עליו חשבון, ועיקר יום הדין שלו הוא בשאלה 'מה עשית?'. בתוך השאלה הזו יכולים לעלות כל מיני קטרוגים שאומרים:"'אולי לא כדאי; בכל מקרה הניסוי הזה לא כל כך מצליח, אז עדיף למחוק את הפריט הזה – שהוכיח את עצמו כלא מוצלח'.

תיאר את העניין הזה הבוטניקאי לותר בורבנק מקליפורניה. בניסויים שלו הוא היה נוטע למשל עשרת אלפים שזיפים, וכמה ימים לאחר מכן הוא היה עובר ומסמן את השזיפים שהוא חושב שהם יכולים להתפתח בעתיד, ואת כל השאר היו עוקרים ושורפים. מצד מסוים, זה כמו ראש השנה: עברה שנה והשזיף הזה לא הוכיח את עצמו; עבר כך וכך זמן והשזיץ לא עשה את מה שהוא אמור לעשות – אז צריך לעקור אותו. יש אחד שיש לו פוטנציאל מסוים אז יכול להיות שנותנים לו עוד שנה בשביל זה, אבל בשנה הבאה יבדקו אותו שוב, ואם יתברר שעדיין הוא לא עובד – אז יחליטו לעקור אותו.

הקטרוגים שיש על האדם הם מכל מיני סוגים: **מפני כמה פריקת עול, שיש שאינם מקבלים עליהם תמיד עול מלכות שמים באהבה וברצון כי אם לפרקים ועתים מזומנים, שזוכר את מלך מלכי המלכים הקב"ה, מה שאין כן כל היום פונה למחשבתו, כל אחד ואחד לפום מאי דידע בנפשיה.** הקטרוג הראשון הוא של 'פריקת עול', וכאן מדובר על פריקת עול במובן הכי גבוה שלה. פריקת עול היא שאדם איננו מודע לזה שיש לו תפקיד, והוא נזכר רק לעתים מזומנות בכך שהקב"ה קיים. בכלל עוד לא מדובר כאן על מה אנשים עושים, אלא על כך שהם לא נמצאים במודעות מתמדת למציאותו של הקב"ה. לפי ההגדרה כאן, כל זמן שאדם לא נמצא במודעות לקב"ה הוא בעצם פורק עול. כל אחד עוסק בענייניו שלו, כל אחד עסוק בדברים שלו ובמחשבות שלו, וזהו הקטרוג הראשון – שהאדם נזכר רק לעיתים מזדמנות בקב"ה.

ובפרט מי שאינו נזהר הן ב-'סור מרע' והן ב-'ועשה טוב', כל אחד ואחד לפי מדרגתו. לפני כן דובר על חוסר המודעות, וכאן כבר מדובר על המעשים, על אופני ההתנהגות – כל אחד לפי מדרגתו. יש אנשים שאם הם אינם נזהרים ב-'סור מרע' מדובר בחטאים גדולים, ויש אנשים שאצלם זה עומד על חטאים קטנים; כל חד תלוי בדרגתו ובהווייתו האישית.

שאי אפשר להיות המשכת רצון העליון ברוך הוא לגילוי מלכותו יתברך כשיש חס ושלום פריקת עול מלכות שמים למטה. מדוע? **מאחר שאין מקבלים עליהם עול מלכותו יתברך ברצון (ועיין מה שנתבאר**

(ועיין מה שנתבאר בד"ה יונתי בחגוי בענין יפתי הוד והדר לבשת. מה שאין כן כשיש פריקת עול זהו בחינת: "אלביש שמים קדרות", ואזי אין גילוי רק מבחינת "וממשלתך בכל דור ודור", שהוא למטה מבחינת "מלכותך", שהמלוכה היא דוקא אשר ברצון קבלו עליהם).

אלא שעל זה נאמר: "סומך ה' לכל הנופלים" כו' להיות "עיני כל אליך ישברו", להיות השְׂבָּרון והתוחלת אשר כל אדם ימשוך אחריו ברצונו וחפצו הוא שיאיר ה' בלבו להיות מקבל עליו עול מלכות שמים באהבה ורצון. ועל ידי זה "פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון", שהוא בחינת רצון העליון לגילוי מלכותו יתברך, והוא "משביע לכל חי רצון" על ידי פתיחת היודי"ן, כי "אל תקרא 'ידיך' אלא 'יודי"ך'" כו'. ונמשך להיות "צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו", שאפילו "בכל מעשיו" שהוא בחינת עשייה גשמיות יומשך ויתפשט בחינת "חסיד", הוא חסד עליון ברוך הוא. ועיין מה שנתבאר מזה בד"ה "כי ההרים ימושו".

בד"ה יונתי בחגוי בענין יפתי הוד והדר לבשת. לעיל הוסבר שכל חיות העולמות היא "מלכותך מלכות כל עולמים", היא נובעת ממלכות ה'. מכיוון שכך, אם אני לא רוצה את מלכות ה' אז היא לא תהיה. משום כך פריקת עול היא מעין 'לא רוצה – לא צריך'; הקב"ה כביכול אומר: אם אתה לא רוצה אותי אז אני הולך; ואם הקב"ה הולך אז הוא לוקח איתו את החלקים ששייכים לו – את הנשמה, ומה שיישאר לאדם אחר כך – יישאר.

מהצד הזה יום הדין הוא לא היום שבו עושים רק חשבון וכותבים בספר החשבונות, שבו כתוב כמה מצוות וכמה עבירות עשיתי. ביום הדין יש גם את השאלה: באיזו מידה אני רוצה את מלכות שמים? אני יכול לפעמים להיזכר במלכות שמים – לעיתים פעם בשנה ולעיתים בתכיפות גדולה יותר – ואז אני יכול לומר לקב"ה: 'אם אתה כאן, אז כבר תישאר'. אלא שגם הקב"ה יכול לומר ביום הדין: 'תראה, במשך כל השנה בקושי התראינו, לא גילתי כל כך עניין בחברתי; ואם כך – אז אנחנו נפרדים'. באותו רגע האדם הולך למקום שהוא הולך, מכיוון שאם אין רצון אלוקי בו – אז גם אין לו קיום.

ומעירים על כך: **מה שאין כן כשיש פריקת עול זהו בחינת: "אלביש שמים קדרות"** (ישעיה נ, ג), **ואזי אין גילוי** מבחינת "מלכותך מלכות כל עולמים", אלא **רק מבחינת "וממשלתך בכל דור ודור"** (תהילים קמה, יג), **שהוא למטה מבחינת "מלכותך", שהמלוכה היא דוקא אשר ברצון קבלו עליהם,** וכמו שאומרים בתפילה: "מלכותו ברצון קיבלו עליהם". כיוון שהמלכות תלויה ברצון, אם אינני רוצה במלכות הרי שאין יותר מלכות. יכול להיות שיש ממשלה ושלטון, אלא שהם אינם תלויים ברצוני; הם בנויים בצורה אחרת, ומכיוון שאין המלכות העולם מתמלא בקדרות).

אלא שעל זה נאמר: "סומך ה' לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים" **כו'** (תהילים קמה, יד), **להיות "עיני כל אליך ישברו"**

(שם טו), **להיות השִׂבָּרון והתוחלת אשר כל אדם ימשוך אחריו ברצונו וחפצו, הוא שיאיר ה' בלבו להיות מקבל עליו עול מלכות שמים באהבה ורצון.** זאת אומרת שיש צדדים מסוימים שאנחנו מבקשים שתהיה לנו לפחות הארה שנוכל לקבל על ידה עול מלכות שמיים; וזהו העניין של "סומך ה' לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים – עיני כל אליך ישברו".

ועל ידי זה "פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון" (שם טז), **שהוא בחינת רצון העליון לגילוי מלכותו יתברך, והוא "משביע לכל חי רצון" על ידי פתיחת היודי"ן, כי "אל תקרא 'ידיך' אלא 'יודי"ך'" כו'** (הקדמת תיקוני זוהר ח, ב), שזה קשור לכך שנקודת הצמצום נפתחת, **ונמשך להיות "צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו"** (תהילים קמה, יז), **שאפילו "בכל מעשיו" שהוא בחינת עשייה גשמיות, יומשך ויתפשט בחינת "חסיד" הוא חסד עליון ברוך הוא, ועיין מה שנתבאר מזה בד"ה "כי ההרים ימושו".**

אם כן, אדמו"ר הזקן מדבר על כך שכיוון שבראש השנה נוצרת שנה חדשה הקב"ה צריך להחליט אם הוא רוצה לתת לנו את השנה החדשה הזו. עד עכשיו אני ניזון מן השנה הקודמת והחיים שלי בנויים על השנה הקודמת, אבל עכשיו מגיעה שנה חדשה. מכיוון שהעולם עומד בפני התחדשות הוא גם עומד לדין; צריך להחליט האם רוצים לחדש את ההלוואה או לא? האם אפשר להמשיך לתת אשראי או לא?

איך הדבר הזה נבדק? על פי ההתנהגות בשנה הקודמת: אם בשנה הקודמת לא פרעת את חובותיך, אם לא עשיתי שום דבר בשנה שעברה – לא בטוח שיהיה אפשר לעבור לשנה החדשה; אתה צריך לשכנע את הקב"ה שזה מגיע לך. בסופו של דבר ראש השנה הוא לא יום של תשובה, והדבר בא לידי ביטוי בכך שבכלל לא מזכירים חטאים ועוונות. ככל שנוסח התפילה יותר מדויק, הוא מוחק כל אזכור של חטא ועוון בראש השנה. לכאורה, מתחילה עכשיו שנה חדשה והשנה הקודמת עברה; מה שהיה היה, ומה אני יכול לעשות בראש השנה, ביום הדין? אלא שכאמור, מה שאני אמור לעשות ביום הדין זה לומר: אני לפחות רוצה לקבל על עצמי עול מלכות שמים למשך השנה הבאה. במילים אחרות, בראש השנה אני בעצם מבטיח הבטחות ומצהיר הצהרות. למעשה, כל העניין של ראש השנה – של כל התפילות וכל הטקסים - מבוסס על רעיון אחד: שתתגלה מלכות ה' בעולם. זהו הרעיון שחורז את כל התפילות של ראש השנה מתחילתן לסופן, וזהו בעצם הרעיון שהראש השנה כולו אומר אותו בצורה כזו או אחרת.

כל העניין של חשבון החיים של העולם עומד על השאלה האם אני רוצה, האם אני מקבל על עצמי עול מלכות שמים. מהצד הזה כל הטקס של ראש השנה הוא בעצם של "מלכותו ברצון קיבלו עליהם", ועל ידי זה יכולה להיווצר השנה החדשה. כפי שהסביר אדמו"ר הזקן השנה החדשה תלויה במעשה התחתונים, ובראש השנה זה בא לידי ביטוי בכך שהם אומרים, צועקים, ומשמיעים קולות שאומרים: 'אנחנו מצהירים שאנחנו רוצים את

והנה הדרך להמשכת רצון העליון ברוך הוא להיות גילוי מלכותו יתברך לקיום והתהוות העולמות הוא בכל השנה על ידי עסק התורה והמצוות, שהם הן רצונו וחוכמתו יתברך, דהיינו רצון העליון המלובש בחוכמה. ד-"ואורייתא מחכמה נפקת", שהם בחינת טעמי המצוות שיתגלו לעתיד, שהוא המשכת אור אין סוף ברוך הוא הגנוז בכל מצווה לפי בחינתה וערכה, ובדרך כלל הן המשכת אור אין סוף ברוך הוא המלובש בחכמה עילאה.

מלכותך'. זה נכון שבמהלך השנה שלאחר מכן אנחנו כבר לא בדיוק מקיימים את העניין הזה עד תום, אבל לפחות בראש השנה – שהוא התאריך הקובע – אני מנסה לצעוק עד כמה שאני יכול, ובכמה שאפשר בכנות, שאני רוצה לקבל על עצמי את המלכות הזו; ואז, המלכות הזו מתגלה בצורה חדשה בשביל השנה הבאה. לכן הוא אומר שראש השנה הוא הפרק שבין הזמנים, ושבו צריכה להיוולד שנה חדשה ומהות חדשה. המהות הזו נולדת מתוך הרציות הללו: בראש השנה אנשים עומדים וצועקים שהם רוצים מלכות שמים, ומכוח זה המלכות יכולה להתגלות בתוך העולם. המלכות וההמלכה, ולמעשה המציאות של העולם לא תלויים רק בכך וכך כמויות של רציות של העולם, אלא גם בפרטים שלהן. יש מצב שבו אדם אחד מצדיק את הקיום של כל העולם, מפני שבשבילו לבדו שווה שיתקיים העולם; וכביכול רק בגלל שקשה להשאיר אדם אחד לבד בכל העולם אז משאירים איתו גם קצת חברה. מעין זה מופיע בגמרא על הפסוק "כי זה כל האדם" (קהלת יב, יג): "כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה" (ברכות ו:), זאת אומרת שכל העולם קיים רק בשביל אותו אדם, ורק כדי שהוא לא יהיה בודד נותנים לו עוד כמה מיליארדי אנשים, שיהוו לו חברה.

***

גילוי המלכות במהלך השנה: על ידי תורה ומצוות

והנה הדרך להמשכת רצון העליון ברוך הוא להיות גילוי מלכותו יתברך לקיום והתהוות העולמות, הוא בכל השנה על ידי עסק התורה והמצוות שהם הן רצונו וחוכמתו יתברך. האדם ממשיך את הרצון על ידי העיסוק בתורה ומצוות שהם רצונו וחוכמתו, **דהיינו רצון העליון המלובש בחוכמה.** בתורה יש את הרצון העליון שמלובש בחוכמה. התורה במהותה היא דבר שניתן לאיזושהי מידה של השכלה, כלומר התורה היא דבר שאני צריך להבין אותו והיא שייכת לכל אחד לפי דרגת ההבנה שלו. לפעמים דרגת ההבנה היא מעטה, אבל הקשר בנוי על העומק והאינטנסיביות של ההבנה, ולפי ההבנה הזאת יש קשר יותר עמוק עם הקב"ה. **ד-"ואורייתא מחכמה נפקת"** (זוהר ח"ב סב, א), התורה יצאה מהחכמה, **שהם בחינת טעמי המצוות שיתגלו לעתיד, שהוא המשכת אור אין סוף ברוך הוא הגנוז בכל מצווה לפי בחינתה וערכה, ובדרך כלל הן**

המשכת אור אין סוף ברוך הוא המלובש בחכמה עילאה.

הרצון שבתוך החוכמה נקרא כאן 'טעמי המצוות'. במקום אחר אדמו"ר הזקן מסביר באריכות שלכל מצווה יש את הטעם שלה, שהוא גילוי הרצון שיש במצווה הזו – וההגדרה הזו נכונה בכל המשמעויות שיש למילה טעם. בתוך העולם הזה אנחנו מכירים את המצווה רק בצורה החיצונית שלה – הן בצורה של השכל החיצוני והן בצורה של הרצון החיצוני. מצד השכל החיצוני אנחנו לומדים את המכניזם של מצוות – איך הן נעשות, איך הן מסתדרות, איך הן מתיישבות ואיך הן פועלות בתוך המציאות. אני לא תמיד מבין את שורשי הדברים ואת טעמיהם מיסודם, אבל בשביל מה שאני זקוק לעשות אינני צריך את הדבר הזה.

בדומה לכך, לא כל מי שעוסק באלקטרוניקה חייב להיות פיזיקאי. מי שעוסק באלקטרוניקה עוסק בהשלכה מסוימת – מעשית – של מה הרעיונות הללו. אינני יודע את כל מה שקורה בתוך השדות החשמליים וגם אינני צריך לדעת את כל זה; אני רק צריך לדעת איזה חוטים לחבר. במובן מסוים, מי שעוסק בתורה בעולם הזה איננו עוסק בטעמים הפנימיים, ב-'סודות התורה', אלא הוא עוסק במבנים החיצוניים שהם ההבנה שמספיקה לצורך מה שהוא יכול להשיג בתוך העולם הזה.

אמנם העניין הזה קיים בכל מצווה, אבל במקום אחר אדמו"ר הזקן מסביר שבכל מצווה קיימת מהות מיוחדת, כלומר יש לה טעם מיוחד; אבל גם יש צד שבו מבחינתי לכל המצוות יש בעצם טעם אחד – שהן מצוות. האור או הסיבה המיוחדים למצווה מסוימת הם בדרך לא מענייני ולא נהירים לי, ולכן אני עוסק רק בעניין שכך הוא רצונו וכך אני עושה. התשובה השאלה 'למה אני עושה את הדברים הללו' תלויה בדרגה של הטעם שאותו אני מחפש. יש דרגה מסוימת שאני צריך לדעת אותה כאשר אני עושה דבר בפועל, ויש דרגה אחרת שאני צריך לדעת כשאני פסוק הלכה. אבל גם מי שפוסק הלכה איננו עוסק בטעמי המצוות, הוא איננו עוסק בשורש וברצון העליון שנמצא למעלה, אלא הוא עוסק בתוך מערכת החוקים. יכול להיות שהוא לעולם לא ידע את הסודות שנוגעים למצוות, אבל הוא עדיין עושה את מה שהוא יכול לעשות בתוך תחום הידיעה שלו.

כאמור, הדבר הזה נכון בכל התחומים. בכל תחום יש את ההשגה הפנימית, שהיא נוגעת למה שקורה בשורשי הדברים, ויש את ההשגה המעשית והאופרטיבית של מה צריך לעשות. למשל אדם שלוקח ומבשל ביצה, הוא עושה פעילות מסובכת מבחינה פיזית – צריך להרתיח את המים ולבשל את הביצה, אבל היא גם לא פחות מסובכת מבחינה כימית, מבחינת מה שקורה בתהליך הקומולציה של החלמון והחלבון בתוך הביצה. אבל אם מי שמבשל ביצה היה צריך לעמוד על הסיבות ועל מה שקורה לחלבון, ולהבין מדוע החלבון הזה מתקשר עכשיו ומדוע נוצרות מולקולות חדשות – חוששני שרוב הביצים לא היו מתבשלות לעולם.

ועל דרך זו תקנו חז"ל לברך קודם כל מצווה: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו" כו', פירוש: כי הברכה וההמשכה מרצון העליון ברוך הוא להיות "ה' אלקינו", ולהיות "מלך העולם" הוא לפי אשר "קדשנו במצותיו", שהמשכת קדש העליון וחכמה עילאה הוא במצותיו עלינו. ולכן נקראו רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא, פירוש אברין להיות מלכא. ואברין פירושו המשכות, כמו על דרך משל שהאבר הוא המשכת והתפשטות החיות של הנפש בגוף מגילוי כללות החיות שבראש ומוחין, כך המצות הם המשכות בחינת חכמה עילאה, שנמשך להיות בחינת מלך העולם (ועיין מה שנתבאר בד"ה "והיה לכם לציצית", ומה שנתבאר סוף ד"ה "בשעה שהקדימו ישראל נעשה").

וזהו ענין "מצות צריכות כוונה", שהמצות יש בהן שתי בחינות: האחת, שכך הוא מצוות המלך שציווה עלינו.

אלא שכשאני הולך לבשל ביצה אני מחליט להשאיר את העניינים הללו למי שעניינו הוא לעסוק בדבר הזה. בשביל לבשל ביצה אני צריך לדעת רק ידיעה מסוימת, שהיא בהחלט מספיקה בשביל הצורך המעשי שלי. כשאני רוצה להבין את הדברים כבר יש דרגה מעל דרגה בהבנת הטעמים מה בדיוק קורה ומדוע, וגם שם יש טעמים פנימיים יותר, שהם לא רק בתחום תורת הסוד אלא בתחומים שהם פשוט מעבר למה שנגלה ונראה במציאות.

ועל דרך זו תקנו חז"ל לברך קודם כל מצווה. לרוב המצוות יש ברכה, אבל גם יש שורה של מצוות שאין בהן ברכה. יש מצוות שאין בהן ברכה כי אין בהן מעשה, כמו למשל יראת ה' ולא על אהבת ה', וגם לא מברכים על מצוות לא תעשה מאותה הסיבה. לא מברכים לא רק על מצוות מופשטות, אלא גם על רוב המצוות החברתיות לא מברכים, אלא פשוט עושים אותן.

מישהו פעם אמר שמצוות צדקה היא מצווה גדולה ולא מברכים עליה, למרות שהיא לא פחות חשובה ממצוות לולב ומצוות שופר שעליהן כן מברכים. אחד ההסברים המבדחים לעניין הוא שצריך לתאר מה היה קורה אילו הייתה ברכה לפני נתינת צדקה: אם אני יהודי חסיד אז אני קודם כל אומר 'לשם יחוד' ו-'יהי רצון', ואם אני אדם של מעלה אז אני גם הולך וחושב על זה – ועד שאני אגמור את כל הכוונות, העני המסכן כבר יכול למות; אז מוטב שפשוט אתן לו והמצווה תתקיים.

דוגמא אחרת למצוות חברתיות היא של כיבוד אב ואם, זוהי מצווה חשובה שכתובה בעשרת הדברות, וגם יש לה קיום בפועל; אבל גם כאן אפשר לתאר מה היה קורה אם כל אחד היה יושב ועוסק בעניין הברכה והכוונות והאמירות עד שהוא היה מקיים את המצווה. יש סיפור של עגנון על איזה אב שחוזר עם בניו עייפים מיום השוק, וכשהם כולם למיטות בלילה האבא אומר להם: 'בניי, אולי

מישהו יביא לי כוס מים?'. הם כולם מתעצלים לצאת מן המיטה, ואז אחד הבנים נעמד ואומר: 'אנחנו נפקיר מצווה כל כך חשובה של כיבוד אב? נעשה כמו בעליה לתורה! שכל אחד ינקוב בסכום שהוא מוכן לתרום לטובת זכייה במצווה הזו'. אז הם שוכבים במיטות ומתמקחים כמה כל אחד נותן, עד שאחד מהם קונה את המצווה ואומר: 'נו אבא, עכשיו אחרי שאני זכיתי במצווה אני מכבד אותך'. כדי שלא יבואו הדברים לידי כך אז אין ברכה, למרות שכאמור זו מצווה חשובה מאוד שאין שום ספק לגבי החובה לקיימה.

לעומת המצוות הללו, לרוב המצוות יש ברכות: **"ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו" כו', פירוש: כי הברכה וההמשכה מרצון העליון ברוך הוא להיות "ה' אלקינו" ולהיות "מלך העולם" הוא לפי אשר "קדשנו במצותיו", שהמשכת קדש העליון וחכמה עילאה הוא במצותיו עלינו.** המשמעות של "קידשנו במצוותיו" היא שהמצווה היא הדבר שמקדש אותנו, ועל ידי זה אנחנו מגיעים לקשר ולהתייחסות עם הקדושה.

ולכן נקראו רמ"ח פקודין, רמ"ח מצוות עשה, **רמ"ח אברים דמלכא, פירוש אברין להיות מלכא,** כל מצווה היא כביכול החלק מההתגלות האלוקית בעולם; היא חלק, אבר, מתוך ההתגלות האלוקית בעולם, ומכיוון שכך לכל מצווה יש מקום בתוך ההתגלות הזו. **ואברין פירושו המשכות, כמו על דרך משל שהאבר הוא המשכת והתפשטות החיות של הנפש בגוף מגילוי כללות החיות שבראש ומוחין, כך המצות הם המשכות בחינת חכמה עילאה, שנמשך להיות בחינת מלך העולם (ועיין מה שנתבאר בד"ה "והיה לכם לציצית", ומה שנתבאר סוף ד"ה "בשעה שהקדימו ישראל נעשה").** הנקודה היא שכל מצווה בונה את הנוכחות של הקב"ה בעולם, וזהו העניין של "קדשנו במצותיו". כל מצווה היא חלק מהנוכחות הזאת, ולכן המכלול של המצוות הוא הקומה השלמה, הנוכחות הגמורה והמושלמת של הקב"ה בעולם. במובן הזה המכלול של המצוות הוא המהות והדמות של מלך הכבוד.

בחינת 'מצוות המלך' ובחינת 'טעמי המצוות'

וזהו ענין "מצות צריכות כוונה" (ראה למשל ברכות יג.). **שהמצות יש בהן שתי בחינות: האחת, שכך הוא מצוות המלך שציווה עלינו.** יש כוונה ששייכת לכל המצוות כולן, והיא שהמצווה היא מצוות המלך – הקב"ה ציווה עלי לעשות משהו. במקומות אחרים מדובר על כך שהבחינה הזו של מצוות המלך היא האופן שבו אני יוצר קשר עם הקב"ה, כיוון שעל ידי זה שאני מקיים את רצונו של הקב"ה אני מתקשר אליו, אני בונה שייכות אליו שאני לא יכול לבנות בשום מקום אחר.

בזמננו דעתם של אנשים גסה בכל דבר, אז אנשים מתייחסים אל הקב"ה כאילו הוא חבר שלהם מהגן. אבל אם אדם חושב על זה, אז הוא יכול להבין שהיחס שלי כאדם אל הקב"ה הוא כמו היחס שלי לא רק אל הים הגדול אלא אפילו אל בחינת האינסוף. בעצם לא יכול להיות לי קשר, אין משמעות לאיזשהו קשר; אנחנו לא נמצאים במישור אחד שבו נוכל

והשנייה היא כוונתה שהם טעמי המצות, שבהם ועל ידם נמשך אור אין סוף ברוך הוא המלובש בבחינת חכמה עילאה (ועיין מה שנתבאר מזה בד"ה "ועתה יגדל נא"). והוא ענין "לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה", שכינתיה הוא בחינת מצוות המלך, שהוא בחינת ממלא כל עלמין, וקודשא בריך הוא הוא בחינת קדוש ומובדל, הוא בחינת סובב כל עלמין, הוא בחינת המשכת אור אין סוף ברוך הוא שנמשך במצוה זו. וצריך להיות בבחינת יחוד, כי נעוץ סופן בתחלתן, דהיינו על ידי שעושה המצווה מפני כי היא מצוות המלך, שורה ומתגלה בנפשו אור אין סוף ברוך הוא הנמשך במצוה זו.

להתייחס אחד אל השני. כדי שיהיה קשר אני צריך מישור שותפות, ומישור השותפות הזה בנוי על היכולת לבנות איזשהו דבר, אפילו שיחה: אינני יכול לבנות שיחה לא עם מישהו שהוא הרבה מעליי ולא עם מישהו שהוא הרבה מתחתיי, פשוט אין לנו אפשרות לבנות קומוניקציה כזו. כיוון שכך, עם הקב"ה אני בוודאי לא יכול לבנות קומוניקציה. איך בכל זאת אנחנו יכולים לבנות איזשהו קשר? על ידי המצוות, מפני שהמצוות יכולות לעבור במקום שאפילו ההבנה איננה יכולה לעבור.

נניח שיש מישהו שאני לא יכול להבין את שיחת החולין שלו – לא רק משום שאיני יכול להבין את עמקי חוכמתם, אלא משום שאפילו בשיחה רגילה אינני יכול להבין אותם – אז לא יכול להיות ביננו שום קשר. להבדיל, לתת משל מדבר אחר יותר מצוי: אני יושב עם כלב בבית – אנחנו אולי לא יכולים לנהל ביניינו שיחות, אבל אנחנו יכולים להיות בקשר, למשל על ידי זה שאני אומר לכלב 'קח את הכדור', ועל ידי זה שהוא עושה את זה אז אנחנו קשורים שהרי הוא עשה את רצוני. מצד מסוים, גם המצוות עובדות כך: כשהקב"ה אומר לי לנענע את הלולב – יכול להיות שאני לא מבין, אבל אני יודע לעשות את זה, וברגע שאני עושה את זה אז אנחנו קשורים; זהו הקשר המשמעותי, ואני לא יכול לבנות קשר למעלה מזה. זוהי אחת הסיבות מדוע הכלבים כל כך שמחים כאשר אומרים להם 'תפוס', 'קח', או 'תביא את זה' – מפני שהם רוצים קשר אבל הם לא יכולים לבנות קשר. הם לא יכולים לעשות איתנו שיחה ולשאול מה שלומנו, ולכן כשהם עושים את רצוננו זה משמח אותם, לפי שבאותה שעה נוצר קשר.

זהו אם כן צד אחד של המצווה – מצוות המלך. המצווה בונה קשר למרות שהמרחק ביננו לקב"ה הוא אינסופי. **והשנייה היא כוונתה שהם טעמי המצות, שבהם ועל ידם נמשך אור אין סוף ברוך הוא המלובש בבחינת חכמה עילאה (ועיין מה שנתבאר מזה בד"ה "ועתה יגדל נא").** זאת אומרת שייתכן שאינני מבין את טעמי המצוות, אבל את היותן של המצוות 'מצוות המלך' אני מבין. ברוב הברכות אנחנו אומרים, בלי איזשהו פירוט או הסבר: "אשר קידשנו במצוותיו וציוונו" לעשות כך וכך. זה דבר שאני יכול לעשות, וזוהי הכוונה הפשוטה הגולמית והאפקטיבית ביותר. הטעם של המצווה

יכול להיות רחוק מאוד ממני, ובכל זאת זה הנוסח שאומרים לפני הרבה מאוד מצוות.

והוא ענין עשיית המצווה **"לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה"**, **ושכינתיה** היא המלכות, **הוא בחינת מצוות המלך, שהוא בחינת ממלא כל עלמין, וקודשא בריך הוא** בהקשר הזה **הוא בחינת קדוש,** וקדוש פירושו **מובדל, הוא בחינת סובב כל עלמין, שהוא בחינת המשכת אור אין סוף ברוך הוא שנמשך במצוה זו.** האופן בו נמשך האור של הקודש העליון בתוך המצווה הוא לא בתחום השגתי, וכל מה שאנשים עוסקים בו – גם כשהם עוסקים בסודות התורה – זוהי בעצם רק שכבה דקה ולא חשובה בתוך העניין הזה. אני יודע משהו על המכניקה של הדברים, אבל אני לא יכול להרגיש את תוכנם. אולי זה טוב שאני לא יכול להרגיש את תוכנם, מפני שזה מעבר ליכולת הקיבול שלי גם להשיג אותו, גם להתייחס אליו וגם לחוות אותו. כלומר גם אלה שעוסקים בסודות התורה עוסקים בעוד מבנה-על שמסביר קווים, נתיבים ואופני קישור, אבל לא בבחינת התכנים שיש בעניין הזה. בשביל להבין את התכנים הללו אני צריך להיות בדרגה אחרת לגמרי; כדי להבין את הקב"ה אני צריך להיות כמוהו – ולכן אני לא יכול להבין אותו.

אמנם, אני יכול לקבל את מצוותיו ואת הציוויים שלו, מכיוון שבשביל זה אינני זקוק להבין אותו מבפנים. כדי להבין אותו מבפנים אני צריך להיות באיזו דרגה שעומדת בתוך העניין הזה, וגם כשאני יודע איזה דבר על המהלכים החיצוניים של הדבר אני איננני יודע אותו. למעשה זו בעיה שקיימת אפילו במגע בין אישי לא רק עם הקב"ה, שכן אני לא יכול להרגיש מהי החוויה הפנימית של מישהו אחר. אני יכול לנחש מתוך המעשים והדיבורים שלו שיש איזושהי חוויה, אבל אני לא יכול לקבל את החוויה הזאת בעצמי; הוא הוויה אחרת ואני לא יכול לחוות את החוויות שלה. באותו אופן, גם להבין את טעמי תורה בבחינת העליונה הוא דבר שהוא למעלה מהגבולות שלי.

וצריך להיות בבחינת יחוד, של 'יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה', שהוא הייחוד של ההמשכה העליונה מהרצון העליון עם מה שנוגע לקבלת המלכות. **כי נעוץ סופן בתחלתן,** יש כאן מעגל שקושר את שני הדברים הללו, **דהיינו על ידי שעושה המצווה מפני כי היא מצוות המלך, שורה ומתגלה בנפשו אור אין סוף ברוך הוא הנמשך במצוה זו.** אם אדם עושה מצווה, יכול להיות שיתגלה בתוכו האורה של המצווה הזו, שהוא שונה לגמרי מהאור של מצווה אחרת. עשיה של המצווה בשלמות נותנת לי הארה מאור פנימיות המצווה – שאינני מסוגל להשיג אותה, אבל הוא מאיר עלי באיזושהי צורה ואז יכול להיות שיש לי הארה והתרוממות על ידו. אמנם אני לא יכול להשיג את פנימיות המצווה, אבל כיוון שיש איזושהי דרך שאני יכול להתייחס אליה, אז היא גם יכולה לפעול עליי – בדרך של מקיף.

לפעמים כשאדם עובר איזושהי חוויה גדולה הוא מקרין החוצה; הוא איננו מקרין את מהות הדברים, שהרי את זה הוא לא יכול להקרין, אלא הוא מקרין את

מה שנובע מהם. כמעט כל אדם מרגיש כשהוא יושב על יד אדם מאושר שהוא מקרין איזה משהו; למה בדיוק הוא מאושר ומהי החוויה הפנימית שלו – זה דבר שאינני יכול לחוות בעצמי, אבל אני עדיין יכול ללמוד על האושר בעזרת ההקרנה שלו כלפי חוץ. כך גם כשאני יושב ליד מישהו אומלל, אמנם הוא לא יכול להעביר לי את האומללות אבל הוא מעביר את ההיקף שלה.

אגב, זו הייתה הסיבה שאנשים באים להסתופף בצילו של אדם מסוים. לפעמים אני יכול לשבת גם 'בצל החכמה': אינני מבין מילה, אבל אני עדיין מקבל איזושהי הארה. אמנם אני לא מקבל את ההארה שיש לאותו אדם, אבל יש אנשים שקיים בהם "חוכמת אדם תאיר פניו" (קהלת ח, א), כלומר שהחכמה שלהם יכולה להקרין גם על מי שנמצא על ידם. באותו אופן, העניין של "יחוד קדישא בריך הוא ושכינתיה" הוא שיש הארה פנימית ועליונה, שאמנם היא לא בתחום ההשגה שלי אבל היא מאפשרת לי לקבל מן האור העליון על ידי מעשה המצווה.

עד כאן אדמו"ר הזקן דיבר על הדברים הטובים: איך אדם עושה מצווה ומקבל על עצמו עול מלכות שמים. עצם ההחלטה לקבל על עצמו עול מלכות שמים צריכה להתבצע למעשה; אני יכול להחליט המון החלטות מצוינות וזה גם שווה משהו, אבל אם אחר כך אני מפר את ההחלטות הללו זה כמעט מבטל את מה שאמרתי לפני כן.

סיפרו פעם על הרבי מברדיצ'ב שלפני יום הכיפורים הוא היה אומר: 'ריבונו של עולם, סלח לי ומחל לי מפני שאני מתחרט חרטה גמורה. ואם תגיד שהרי גם בשנה שעברה אמרתי את זה ובכל זאת היו כך וכך דברים – הרי שהפעם אני מתחרט יותר'. יש אנשים שאצלם קבלת ההחלטות היא תהליך מהיר ויש כאלו שהיא לוקחת להם זמן והם עושים אותה בשלבים. אדם מחליט החלטה עקרונית שהוא מקבל על עצמו עול מלכות שמים, ואחר כך מההחלטה עד למעשה יש דרך ארוכה. יש אנשים רבים שמקבלים החלטה כזאת,ויש אנשים שמקבלים החלטה כזאת כל בוקר, אבל כשהם עושים חשבון בלילה מתברר שזה לא הלך בדיוק לפי ההחלטות, אלא שההחלטה הזאת היא גם בעצמה עול מלכות שמים. המציאות שבתוך חיי המעשה, ה-"סור מרע ועשה טוב", הוא החלק שבו אני מעביר את הדברים הללו לידי ביצוע ולידי מעשה, וכשאני עושה דבר בגלל עול מלכות שמים, בין אם הוא נוח לי ובין אם לאו, אז אני מקבל על עצמי עול מלכות שמים באופן רציני מאוד. כאמור, כל זה הוא העולם מלכתחילה, ובהמשך אדמו"ר הזקן ידבר על עולם מעט שונה.

***

גיליון שבועי עם ביאורי חסידות
של הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל

הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל, שנודע במהלך השנים בשל פירושו לתלמוד, היה גם מורה לחסידות. סגנונו הקולח, ישיר והפשוט, מבקש לבאר את תורת החסידות העמוקה באופן נהיר ורלוונטי מתמיד. במשך כשישים שנה מסר הרב שיעור שבועי בחסידות, "חוגי חן למשנת חב"ד", אשר עסק בספרי היסוד של תורת חב"ד.

בגיליונות השבועיים מובאים ביאורים על ספרי 'תורה אור' ו-'ליקוטי תורה', שהם קבצי מאמרי חסידות מעמיקים מאת ר' שניאור זלמן מליאדי - בעל התניא ומייסד חסידות חב"ד - על פי סדר פרשות השבוע. בשיחה חיה ובחן, מבאר הרב את מושגי היסוד והשקפתה של החסידות, ומכניס את פנימיותם של המאמרים אל תוך עולמם ונפשם של הלומדים.

השיעורים והגיליונות מכוונים להאיר ולעורר את השומעים לחיות, התלהבות וכנות בעבודת ה'; לתפילה, התמסרות ודבקות בקב"ה.

לקבלת גיליון שבועי דיגיטלי

נשמח לתרומה עבור המשך הפצת הגיליונות!
תרומה מומלצת: 2 ₪

המעוניין לקבל את הגיליון בכל שבוע, מודפס או דיגיטלי, מוזמן ליצור קשר:

TalmideiHarav@gmail.com | 055-663-1275

תלמידי הרב שטיינזלץ
(המשיכים בדרכו)

מרכז שטיינזלץ
למד את עמי

ישיבת התסדר
תקוע